Verslag Deskundigengroep Dierziekten 10 november 2025

Aanwezig: Gerdien van Schaik (vz.), Marieke Klaasen, Francisca Velkers, Roy Slaterus, Monika Ballmann, Sjaak de Wit en Ron Fouchier.
LVVN (vs).

De vorige bijeenkomst van de Deskundigengroep Dierziekten over hoogpathogene vogelgriep (HPAI) was 13 oktober 2025. Sinds die tijd zijn er negen HPAI-uitbraken geweest bij gehouden pluimvee. Op 22 oktober op een legkippenopfokbedrijf in Dodewaard, 24 oktober bij een hobbyhouderij in Hummelo, 27 oktober bij een fazanterie in Toldijk, 31 oktober bij een hobbyhouderij in Steenderen, 3 november bij een pluimveebedrijf met leghennen in Emmeloord, 5 november bij een dierenpark in Born en in de tuin van een verpleeghuis in Oppenhuizen,7 november bij een leghennenbedrijf in Drogeham en 9 november bij een hobbyhouderij in De Steeg.

Bij de dode wilde vogelmonitoring van het WBVR en DWHC is in oktober bij 68 van de 120 ingestuurde dode wilde vogels HPAI aangetoond. Dit waren vooral eenden, ganzen en zwanen, maar ook 4 buizerds, 1 havik, 1 torenvalk en drie meeuwen. De cijfers van de levendewildevogelmonitoring van het EMC zullen tijdens de vergadering worden ingebracht.

In landen in Europa zijn de afgelopen weken ook uitbraken met HPAI op pluimveebedrijven geweest; Duitsland, België, Frankrijk, Spanje, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Polen, Denemarken, Noorwegen, Zweden, Italië, Hongarije, Bulgarije, Slowakije en Litouwen.

De Deskundigengroep Dierziekten wordt gevraagd een risicobeoordeling te geven op basis van de huidige situatie, zowel op landelijk niveau als ook op regionaal niveau. Er wordt een aantal vragen gesteld, waarbij wordt verzocht de antwoorden toe te lichten.

Vragen

1. HPAI-situatie
   a. Hoe beoordeelt u de huidige HPAI-situatie onder gehouden vogels, wilde vogels en wilde zoogdieren in Nederland en andere Europese landen?
      Bij de monitoring van levende wilde vogels door het Erasmus MC is in eenden nog nooit eerder zo'n hoge prevalentie van hoogpathogene vogelgriep (HPAI) gevonden. In de afgelopen weken liep de virusprevalentie in eenden op tot 25%. De clade van de afgelopen weken is nog niet bepaald, maar in week 41 en 42 wel. Toen is clade DI.2.1 gevonden, dit is dezelfde clade als vorig jaar werd gevonden (toen DI.2 genoemd). Deze clade gaf vorig jaar veel sterfte in gansachtigen (vooral brandganzen). In de passieve surveillance van dode vogels van het WBVR zijn in oktober 68 van de 120 ingestuurde vogels positief getest op HPAI. De 44 wilde vogels die van 1-5 november zijn ingestuurd moeten nog worden onderzocht. Er wordt bij het WBVR een flinke toename gezien in het aantal dode wilde vogels dat wordt ingestuurd. Deze dode wilde vogels worden in heel Nederland gevonden. Een selectie van virussen van wilde vogels is gesequenced door WBVR en behoort tot het DI.2.1-genotype. Er zijn in oktober en november nog geen zoogdieren gevonden met HPAI.

      Overwinterende wilde watervogels zijn inmiddels grotendeels in Nederland gearriveerd. De komende weken kunnen de aantallen nog licht oplopen als er in de landen ten noordoosten van ons sneeuwval optreedt. Afgelopen week zijn er honderden kraanvogels over Oost-Nederland gevlogen. Deze vogels trekken in deze periode van Duitsland naar Frankrijk, en deels verder naar Spanje. In zowel Duitsland als Frankrijk zijn dode wilde kraanvogels met HPAI gevonden. Met name rondom Berlijn was de sterfte bij kraanvogels hoog. In oktober werd er nog geen verhoogde sterfte onder wilde vogels gezien door Sovon. In november is dit nu wel het geval, maar nog niet in dezelfde mate als in november 2024 toen de sterfte veel hoger was.

Bij gehouden vogels wordt ook een toename gezien in het aantal HPAI uitbraken. Afgelopen weekend was er een uitbraak bij een leghennenbedrijf in Drogeham en een hobbyhouder in de Steeg. Ook de uitbraken bij gehouden vogels komen wijdverspreid over Nederland voor. In de praktijk is de kliniek erg wisselend. Bij sommige bedrijven wordt blauwverkleuring van de poothuid gezien, bij andere bedrijven gaat het pluimvee snel dood, zonder duidelijke klinische verschijnselen. Dit past bij het klassieke beeld en variatie die voorgaande jaren ook in de praktijk is gezien en door het over het algemeen snel detecteren van een infectie, aangezien de veehouders al snel melden bij iets verhoogde uitval. Sequencing bij WBVR heeft laten zien dat de uitbraken in gehouden vogels werden veroorzaakt door virussen van clade DI2.1, dezelfde clade als in wilde vogels wordt gevonden.

In de rest van Europa wordt ook veel HPAI gevonden. Met name Duitsland is zwaar getroffen. Normaliter wordt er met name HPAI langs de kust of grote wateren gevonden, maar nu ook in het binnenland. De 'band' met uitbraken past bij de vogeltrekroute van de kraanvogels.

De huidige situatie is verontrustend. Zowel onder gehouden, dode, als levende wilde vogels wordt zeer veel HPAI aangetoond in alle delen van Nederland.

b. Welke trend verwacht u in de HPAI situatie de komende vier weken, wat betreft de kans op besmetting van een pluimveelocatie (inrichting) in Nederland en besmettingen van wilde vogels of zoogdieren?
De verwachting is dat de huidige HPAI situatie zal leiden tot uitbraken bij gehouden vogels. Indien de infecties bij diverse wilde vogelsoorten toeneemt en daarmee het aantal zieke en dode wilde vogels, kan dit door predatie ook leiden tot HPAI bij roofvogels en aaseters en wilde zoogdieren zoals vossen, marterachtigen en zeehonden.

2. In welke mate leidt de ontwikkeling in de afgelopen weken, waaronder de vijf uitbraken bij gehouden pluimvee, tot een aanpassing van de risicobeoordeling van 13 oktober jl. (matig)?
Gezien de hoge prevalentie bij zowel levende als dode wilde vogels en het aanzienlijke aantal infecties bij gehouden pluimvee, leidt dit tot een aanpassing van de risicobeoordeling naar zeer hoog met een lage mate van onzekerheid.

3. Hoe groot acht u op dit moment de kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI ten opzichte van de beoordeling op 13 oktober jl. (matig)?
Zeer hoog met een lage mate van onzekerheid.

4. Hoe groot schat u de kans en de onzekerheid van de kans op een vogelgriepbesmetting van een pluimveelocatie (inrichting) in de 20 regio's (zie figuur), voor zover die kans in een specifieke regio afwijkt van de kans die u bij vraag 3 hebt benoemd?
In op het oog gezonde eenden wordt het HPAI virus in meerdere provincies gevonden. Op basis van de dode wilde vogelmonitoring blijkt dat het HPAI-virus wijdverspreid in Nederland aanwezig is. Op dit moment kan daarom geen onderscheid worden gemaakt in de verschillende regio's.

Regio-indeling van Nederland

Compartimenten Nederland

Legenda

Compartimenten

Auteur: Geert
Datum: 17-11-2021
Schaal (A3): 1:1.625.496

Vertrouwelijk

EZ - Aan de kaart kunnen geen rechten ontleend worden. Gegenereerd uit de Geoexplorer.

© GIS-Competence Center - Ministerie van EZ